

Quinta partida

fui super legem. quoniam in prioribus. C. de inof. testa. qui tamen ad decissionem oblitus est huius. l. partitarū ex qua satis probatur, quod non possit disponere parens ultra vnam quintam partē, siue in vita siue in morte, vt salua sit legitima filiis. quæ est hodie omnia bona excepta quinta, & satis probat ista. l. hoc procedere siue dispo-

nat parēs per modum quo tæ, siue particulariū rerū donatiōes faciēdo in vita, & dicit Ro. de. ibi vñū bonum verbū, quod vbi pater in vita nō donasset quātam per modum quotæ, sed fecisset aliquas particu-

lares donatiōes modicas: (vt fit quotidie) q̄ non cōsuevit attendi, vt tpe mortis habeatur consideratio ad diminuēdam quintam partē bonorū quam pro anima legasset, propter illas particulares modicas donatiōes factas à patre in vita: quia esset hoc quodāmodo ligare manus patris, vt induceretur interdictio distributiōis, & administrationis bonorum quod secundū eum nō esset procul ab iniquitate & nihil allegat ad hoc: nisi cōsuetudinem & absurditatem, quæ alis resultaret. & certē quando esset modicus excessus, & filij parum grauarentur in legitima ex donatiōibus minutatim factis in vita, equum videtur hoc dictū maxime sic cōsuetudine roboratum: si tamen esset notabilis excessus & grauamen, idem iudicārē in plurib⁹ donatiōibus ad minutum factis, sicut in vna magna alienatiōe, vt probatur in. l. nomen. §. i. & ibi glo. in verbo propē. ff. de lega. 3. notat Bal. in. l. fraus. ff. de legi. & an ista prohibitio q̄ parentes nō donent, neq; in vltima volūtate legent ultra quintā, intelligatur de ipsis bonis parentum, & proprietate eorum tantū, an etiā cōprehendat fructus, quos in vita parentes habent de suis propriis bonis, vt sic fructus in hoc iudicentur sicut cætera bona: est pulchrum dubium, & non memini me vidisse per aliquem tactum, nisi per Soci. consil. 93. volu. i. incipit circa primum presentis consultationis articulum in. 3. dubitatione, vbi arguit ad vtrāq; partem, & tandem concludit: q̄ idē sit iudicium de fructibus sicut de cæteris bonis, deducto eo quod at tinet ad necessitatem victus: attenta personę qualitate, & dignitate iuxta notata per glo. & docto. in. l. maritum. ff. solu. matrimo. l. plenū. §. equitij. ff. de vsu & habi. & loquitur ibi Soci. in casu suo multū conformi ad. ll. nostri regni vbi per statutum fuerat augmentata legitima filiorum & parenti tātū licebat disponere de quarta parte bonorū, mouetur ipse quia. l. generaliter loquit, ergo generaliter debet intelligi. l. i. §. & generaliter. ff. de lega. præstan. c. si romanorū. 19. distin. nō enim minus dicuntur bona fructus percepti ex bonis, quā ipsa bona quæ à beando dicuntur. l. sub signatum. §. bona. ff. de verbo. signi. neq; in eis potest dari ratio differentię & cū verba statuti nō repugnent: sed propriē verificentur verificari, & debet dispositio. l. i. §. is qui nauem. ff. de exercito. & confirmatur hoc per casum quē dicit singul. in. l. fi. vers. pe. ff. de requirendis re. vbi patet q̄ dispositio illius tituli, per quem immobilia & mobilia absenti citati anno tantur & conscribuntur, vt si veniat intra annum recuperet, interpretatur per illum tex. vt vendicat sibi locum in fructibus postea perceptis illo anno, qui inter mobilia computantur, adducit etiā dictū Bal. in. c. i. in fi. principi. de pace tenenda, q̄ publicatio mobilium quæ fit ob pacis violationem, vendicat sibi locum in fructibus. adducit etiam. l. paulus. §. i. ff. de pigno. & l. quāuis. C. in quibus caus. pig. vel hyp. taci. cōtrah. cū cōcor. ibi alleg. in gl. & q̄ fructus augent ipsam rem. litem veniunt. §. fructus. ff. de peti. hare. & dicit Iacob. Butri. in. l. iubemus. C. ad trebel. q̄ fructus censentur res hæreditariæ, sicut & reliquū patrimonij. & quia eiusdē nature debet esse augmentum si cut & ipsa res principalis. l. etiam. C. de iure dot. l. si cōuenerit. §. si nuda & quod ibi Bar. dicit. ff. de pigno. actio. l. fi. C. de frumē. vrbis constantinopo. li. n. allegat etiam alia, q̄ ibi poteris videre. & ad finem etiā subdit bonū verbum, ista nō esse ita amarē recipienda, vt & si parens aliquāto magnas expensas fecisset in victu: & aliquos fructus erogasset in pios vsus: debere fieri imputatio in illam quintam vel quartam partem in casu suo. Sed si deberet superesse notabilis quātitas ita q̄ verisimiliter si nō inuenit, parēs in alias personas præsumatur verisimiliter erogasse. cōtra ista tñ dicta Soci. get t. & notabilis. & ibi Bal. in. l. cū oportet. §. non autē. C. de bon. liber. vbi habet q̄ pater, qui habet vsum fructū in bonis aduenti. filij, pōt istū vsum

el titulo del establecimiento de los herederos. E si el padre fiziere mayor donaciō, pueden la reuocar los hijos: fasta en la quantia de la su parte legitima.^a

¶ Ley. IX. Fasta que quantia puede fazer ome donaciō de lo suyo, e de lo que de mas fiziere que searenocado. Vi. Couar. Pradhi. quæstio. 10. C. 229. c. 2. et Duen



Emperador, o Rey, puede fazer donacion de lo que quesiere, quando el Emperador, o el Rey, faze do

fructum donare & relinquere, cui voluerit, neq; ex hoc filij poterūt intentare quarelā in officiose donationis: & sic licet isti fructus sint bona patris, disponit tñ de eis liberē, vt ibi patet, vt get etiā dictū didaci de segura in repe. l. i. §. si vir col. 26. ff. de acq. polles. vbi mot⁹ ex dicto gl. in. l. generaliter. §. planē. in verbo ex aliqua causa in fine. ff.

con carta^b o sin carta, e valdra. E sso mismo dezimos que puedā fazer los otros omes, quando quierē dar algo de lo suyo, al Emperador, o al Rey. Ca guisada cosa es, que como ellos pueden fazer donaciones, por carta o sin ella, que los omes puedan dar a ellos, lo que quisiere en essa misma manera. Pero dezimos q̄ quando el Emperador, o el Rey, faze do

filijū donariū legitima parte sua & tertio & quinto bonorū, q̄ hoc casu fruct⁹ q̄s pcepit talis filij respectu illius partis, q̄ ei auferit p alios fratres nō tenebit restituere arg. l. ea demū. C. de colla. sed si rectē inspiciant ista nō obstat: nā in his casib⁹, fruct⁹ nō percipiunt ex re patris, vt sic eodē iure cēseant, put vult socin⁹ sed ppietas bonorū aduentiorū est filij: & etiā dñiū rerū donatarū filio vt in casu didaci de segura, est ipsius filij & sic nō potest dici q̄ talis fruct⁹ sit de bonis patris, neq; in suo patrimonio q̄a ex quo exiuit dñiū ab eo p donatiōnē fruct⁹ ex re donata nō fuerūt sui & vt dicit Bal. in. l. si. C. de vsuca. p donato. fruct⁹ & accessiōes rei nō dicunt ppiē donari q̄a nō cadūt in cōtractu secūdū formā cōtractus & ideo secūdū eū nō augent quātitatē donatiōis: neq; regūt insinuationē. l. in edib⁹. §. ex reb⁹ & ibi gl. ff. de donatio. & sic remanēt vera dicta Socini cū istis duab⁹ limitationib⁹ scilicet si p̄ donet vsum fructū quē habet in bonis filij, q̄a ista donatio nō reuocabit p̄ q̄relā in officiose donatiōis, prout dicit Bal. in. d. §. nō autē. Itē si fruct⁹ proueniat ex re alteri donata & tradita: quia tales fructus nō augent rem donatā vt dicit glo. in. d. §. planē. & probatur in. d. §. ex rebus nec fuerunt in bonis patris. tene ista menti quia quotidiana sunt.

a ¶ Legitima. habes hic, q̄ donatio in officiose facta in præiudiciū filiorū natorū reuocat p̄ q̄relā in officiose donatiōis, vsq; ad legitimam tñ, & nō in totū. sup quo de iure cōfuerūt diuersę opi. inter Azo. & Hugoli. glosatores. vt dicit glo. in. l. i. C. de inof. dona. in gl. mag. §. q. & opi. hugolini ibi recitata distinguētis inter donatiōnē in officiose factā re & cōsilio factā: vel re tātū magis cōiter p̄ doct. ibi approbat & ita attestat soci. cōsi. 126. co. i. vol. 3. hęc. l. approbat opi. azo. vt nulla facta distinctiōe tātū vsq; ad legitimā reuocet, quā opinionē etiā tenuit Bal. in. d. l. i. col. 4. & sub dubio forte dicit ibi Pau. col. 3. istā opi. fore meliorē & adde ad istā. l. q̄ neq; remunerādo pōt parēs donare in p̄iudiciū legitime filiorū, & sic donatio etiā remuneratoria reuocat vsq; ad filiorū legitimā, vt voluit gl. & ibi notat Fulg. Pau. de cast. & Iaso. in aut. vnde si parēs. C. de inof. testa. licet secus sit in liberto, vt i. l. diu. ff. si qd in frau. patroni. Quid autē si p̄ alienet bona in fraude filiorū titulo oneroso, an filij reuocēt vsq; ad legitimā? vi. Bar. in. l. nō vsq; adeo. ff. si q̄s à parēte fue. manu. & latius Bal. in. l. 2. vers. q̄ro an filij. C. si qd in frau. patro. Pau. de cast. in. l. imperator. ff. ad trebel. lo. And. in additio. ad Spec. ti. de reb. ecclē. non alie. sup pte ceterū. la. 2. Alex. co. 57. vo. 5. & an filij possint in casu, in quo p̄ dilapidat bona, petere vt eis assignet aliq̄ possessio patris p alimētis? vi. Bal. in. d. l. 2. vers. sed pone p̄. & qd de bonis q̄ p̄ p̄didit in ludo, an reuocēt filij vsq; ad legitimā? vi. Bal. i. l. i. C. si qd in frau. patro. & Ang. in suo tracta. maleficio. in pte metidore de mali dati. co. 3. & p Ias. in. l. in executiōe §. si. ff. de verb. oblig.

¶ Lex. IX. Valet donatio sine insinuatione vsq; ad quingētos morapetinos auri: & ultra nō valet nisi cū licentia & scientia iudicis loci vbi fit donatio: tñ in donatiōibus factis à principe vel à priuato principi nō requirit insinuatio. nec in dote nec i donatiōe ppter nupt. quātacūq; sit in summa: nec i donatiōe p̄ redēptiōe captiuorū aut refectionē ecclēsię vel dom⁹ aut hospitalis. Et si impator donat alicui villā cū suis iurib⁹: nō intelligit cōcessisse monetā nec merū imperiū: nisi speciali ter concedat. E si specialiter cōcedit nihilominus tenet facere pacem & guerrā pro eo donatarius & erunt appellationes principis. h. d.

b ¶ Con carta. Quando donatio excedit quingētos solidos requirit scripturā, vt hic & in. l. donatio. & in. l. pe. C. eo. no. gl. in. c. i. de cēsi. li. 6. fallit in donatiōe, quā facit princeps priuato vel priuato principi, q̄ neq; requirit scripturā, neq; insinuationem, vt hic & in. l. lancim⁹. in principi. vers. exceptis & in aut. ibi posita. C. eod.

istima filij hodie sunt bona, excepta quinta.

ex his modis donationibus, ex ista in vita.

us an intelligatur in hac fa.

segura

non obstat

In en bo